

DE TAALBADKOFFER: *taalstimulerende spelletjes* VOOR ANDERS- TALIGE KINDEREN

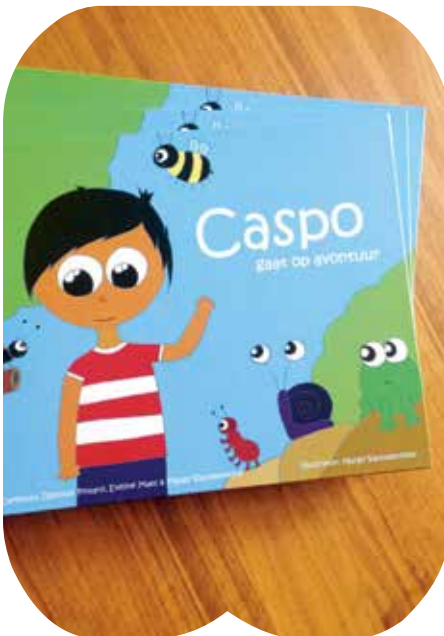
Ambitieuus, zo kunnen we de bachelorproef van vier studenten van de katholieke lerarenopleiding VIVES campus Tielt wel noemen. Justien Catteeuw, Eveline Maes, Deborah Pinsard en Margo Vansteenkiste gingen aan de slag met het M-decreet, en ontwikkelden een “taalbadkoffer” voor anderstalige kinderen in de derde kleuterklas. Ook Nederlandstalige kleuters bleken er echter plezier aan te beleven. We gingen met de vier studenten in gesprek.

Matthias Lefebvre

Over de auteur

**MATTHIAS
LEFEBVRE**

is als docent Nederlands en onderzoeker verbonden aan de lerarenopleiding van de katholieke hogeschool VIVES, campus Tielt.

Waarom hebben jullie het M-decreet gekozen als thema voor jullie bachelorproef?

We hebben in november 2014 een Intensive Studie Program (ISP) bijgewoond in Portugal, onder de naam GoPrince (*Developing Good Practices: Inclusive Education in Early Childhood*). Dat project bekijkt hoe er in verschillende landen aan inclusie wordt gewerkt in het onderwijs voor jonge kinderen. Tijdens dat ISP maakten we kennis met verschillende methodieken uit de deelnemende landen. We werden gebeten door de thematiek, en daarom wilden we er ons verder in verdiepen.

Momenteel is het M-decreet een *hot topic* in ons onderwijs: scholen moeten zich nu voorbereiden op een erg diverse groep leerlingen, en deze bachelor-

proef bood ons de kans om scholen daarin bij te staan. De zorgvraag van onze stageschool kwam echter vanuit een andere hoek: op welke manier kunnen we de overgang van anderstalige nieuwkomers uit de derde kleuterklas naar het eerste leerjaar versoepelen? De stijgende populatie van anderstalige leerlingen in het onderwijs is een onderwerp waar veel scholen nog steeds mee worstelen. Wij besloten dan ook om die zorgvraag aan te pakken.

Welke problemen hadden anderstalige nieuwkomers dan precies in jullie stageschool?

In de derde kleuterklas worden CITO-toetsen afgenomen, waarmee je de vorderingen op het gebied van de taalontwikkeling van kleuters kan volgen. Je krijgt een beeld van de

vaardigheid en ontwikkeling van de individuele kinderen, maar ook van de klas en zelfs de school als geheel. Uit de resultaten van de CITO-toets in onze stageklas bleek dat de anderstalige kinderen vooral met instructietaal moeite ondervonden. Ook bij de anderstalige kinderen uit het eerste leerjaar stelden we vast dat ze moeite hadden met instructietaal in werkboeken, bijvoorbeeld rekentaal. De kinderen voelden zich doorgaans goed in de klas, maar door hun taalachterstand konden ze niet optimaal functioneren in de klasgroep. Het ontbrak hen vaak aan het vertrouwen en de durf om te praten. Zo deden de anderstalige kleuters niet echt mee met activiteiten zoals liedjes en versjes toen wij er op bezoek waren. Na een gesprek met de zorgleerkracht bleek dat de kinderen verbaal veel actiever worden wanneer ze met spelvormen en concreet materiaal gestimuleerd worden. Daarom hebben wij besloten om een taalbadkoffer te ontwikkelen.

Voor wie is die taalbadkoffer precies bedoeld?

Onze bedoeling is om de leerkrachten met de koffer een startpunt te bieden.

We willen laten zien hoe elke leerkracht binnen zijn eigen stijl 'redelijke aanpassingen' kan doen, waar alle kinderen baat bij hebben. Heel concreet bevat de koffer allerlei taalspelletjes, zowel voor de derde kleuterklas als voor het eerste leerjaar. Die spelletjes kunnen ingezet worden tijdens hoekenwerk, bij klasoverschrijdende activiteiten of als zorginstrument. Op die manier kan de school de overgang van derde kleuterklas naar eerste leerjaar vergemakkelijken.

De taalbadkoffer vertrekt vanuit een prentenboek. Is dat een bewuste keuze?

Na een brainstorm hebben we beslist om een eigen geïllustreerd prentenboek als basis te nemen voor de verschillende taalactiviteiten. De hoofdfiguur in het verhaal is Caspo, een jongen met donkere huidskleur die in verschillende landen allerlei avonturen beleeft. Op die manier konden we

kiezen voor thema's die wij belangrijk vonden. In ons verhaal komen verschillende thema's aan bod: dierenland, hongerland, verkleedland, sportland en monsterland. Zo focussen we op basiswoorden die anderstalige nieuwkomers onder de knie moeten hebben om goed te functioneren in de klas. Bij alle activiteiten is Caspo de pop een vertrouwensfiguur voor de kinderen. We hebben ons prentenboek ook laten vertellen in het Arabisch, omdat dat de moedertaal was van de kinderen uit onze stageklas.

Wat zit er allemaal in de taalbadkoffer?

Per land zitten er verschillende taalspelletjes in met het bijhorende spel materiaal. Daarnaast vind je er ook nog de prentenboeken, Caspo de pop, een dobbelsteen met de landen voor de taalspelletjes, de eerste woordenboekjes per land, woordkaarten per land, een handleiding per spel, correc-

tiefiches, spelfiches voor de leerkrachten, stokpoppen, een zelfgemaakt lied en een boekje. We hebben in samenwerking met het bedrijf TM Digital Entertainment ook een computerspel gemaakt, dat op smartphone of tablet gespeeld kan worden. In dat spel kunnen kinderen een bepaald land kiezen en vervolgens alle personages en voorwerpen van dat land ontdekken. Als je het spel speelt, hoor je telkens een woord en dan moet je de overeenkomstige figuur aanklikken.

Wat vinden jullie zelf de meest geslaagde taalactiviteit?

Eén van de toppers is het grote monsterspel. Het spel bevat instructies die de kinderen moeten uitvoeren. Soms wordt de ruimtelijke oriëntatie van de kinderen op de proef gesteld, bijvoorbeeld wanneer ze moeten benoemen wat ze precies doen: "Ik zet het groene monster voor het gras." Bij de actieve instructiekaarten moeten de kinderen de instructies begrijpen aan de hand van pictogrammen: "Loop een rondje rond de tafel, klap drie keer, doe een dansje".

Ook het raadspel "Aah, een dier in mijn haar" kreeg veel bijval. De kinderen krijgen een prent van een dier op hun hoofd gezet. Ze worden uitgedaagd om vragen te stellen zodat ze raden welk dier er in hun haar zit. De drempel om te durven spreken wordt zo overwonnen, en ze leren ook gericht vragen te stellen.

Hebben de kinderen vooruitgang geboekt tijdens jullie stageweek?

De kinderen reageerden in elk geval erg enthousiast op de taalbadkoffer, en niet alleen de kinderen die ondersteuningsbehoeften hadden. Dankzij de koffer konden we ook alle kinderen bij onze activiteiten betrekken. We merkten dat kinderen die wat geslotener waren, vlugger iets durfden mee te delen en dat ze geen angst meer hadden om te spreken.

Hoe bliken jullie terug op deze bachelorproef?

We hopen dat anderstalige kinderen op deze manier spelenderwijs gestimuleerd zullen worden om de taal te leren, en zo dezelfde kansen zullen krijgen als de andere kinderen.

Het boek 'Caspo gaat op avontuur' is geschreven door Justien Catteeuw, Eveline Maes, Deborah Pinsard en Margo Vansteenkiste. De prenten zijn geïllustreerd door Margo Vansteenkiste. Het boek is verkrijgbaar via print-on-demand. Bij interesse kun je contact opnemen met margovansteenkiste@hotmail.com.

Reactie van
de bachelorproefpromotor
Nathalie Colle

Ik blik zeer tevreden terug op deze bachelorproef. Mijn taak bestond er vooral in de studenten te begeleiden bij de theorie over het M-decreet. Ze hebben enorm veel zin voor initiatief getoond. Soms waren ze zelfs iets té enthousiast; de studenten hadden heel veel ideeën om in de praktijk uit te werken, maar het gevaar loerde soms om de hoek dat ze de onderzoeksvraag uit het oog zouden verliezen. Dan was ik er om hen bij te sturen. Het resultaat mag er absoluut zijn: de koffer is bruikbaar in de praktijk en het zelfontworpen prentenboek is prachtig. Het engagement van de studenten werkte bijzonder aanstekelijk.

Reactie van
de zorgcoördinator
Heidi Geldhof

Het verhaal is een leuke basis en spreekt de jonge kinderen aan. De figuurtjes die erin meespelen, zijn multicultureel, mooi getekend en makkelijk te onthouden. Je kunt er één groot thema van maken, maar de indeling in de verschillende landen (kleurenland, monsterland, voedselland,...) leent er zich ook uitstekend toe het verhaal in delen op te splitsen. Zo kun je bijna het schooljaar rond terugkeren op de avonturen van Caspo. De bijhorende materialen zijn heel gevarieerd, en alles is tot in de puntjes uitgewerkt: de koffer zelf, maar ook het vertelboek, de poppen, de gezelschapsspellen en de software. De koffer is ideaal om te gebruiken in hoekenwerk, zowel voor de oudste kleuters als in het eerste leerjaar. Het is wel raadzaam om de verschillende spellen niet allemaal in één keer aan te bieden, want dan kun je wel eens handen te kort komen om te observeren en te begeleiden. De taalzwakkere kinderen worden het best bij taalvaardige kinderen geplaatst, zodat uitgebreide interactie mogelijk wordt. De spellen lokken heel veel taal uit en kinderen breiden spelenderwijs hun woordenschat uit, leren vragen stellen, voeren opdrachten uit. Ook op socio-emotioneel vlak biedt de taalbadkoffer veel kansen.

Reactie van de school
Basisschool
De Wingerd Bavikhove

We hadden te maken met vier supergemotiveerde studenten die met hart en ziel aan deze opdracht gewerkt hebben. We hadden nooit gedacht dat het tot zoiets groots zou uitgroeien. Hoewel het de bedoeling was om in functie van één anderstalige kleuter en één leerling te werken, kwam het alle kinderen ten goede, vooral kinderen die meestal zwakker presteren. Na evaluaties en tips van de leerkrachten werd het grootste deel van de spelletjes verbeterd en herwerkt. Zowel inhoudelijk als materieel was dat een hele klus! Wij - zowel leerkrachten als kinderen - zijn heel dankbaar voor het vele mooie werk dat hier geleverd werd.

